

ZDA - SLOVENIJA / OBISK SUNITE WILLIAMS

Kako je v vesolju? V Sloveniji o tem iz prve roke

Ena najbolj znanih astronautk zadnjih let ter članica elitne peščice, ki je v vesolju preživela dolgo obdobje, bo v prihodnjih dneh po Sloveniji delila izkušnje in znanje s študenti, znanstveniki ter tudi politiki. Ne prvič, saj je bila Sunita Williams v Sloveniji, od koder so predniki po materini strani, že večkrat. Zdaj prvič prihaja kot upokojena astronautka.

Andrej Brstovšek

Astronavtka ameriške vesoljske agencije Nasa Sunita Williams danes na povabilo zunanje ministric Tanje Fajon začne štiridnevni obisk v Sloveniji. Srečala se bo tudi s predsednico države Natašo Pirc Musar in predsednikom vlade Robertom Golobom, obiskala bo center Noordung v Vitanju in laboratorij Inštituta Jožef Stefan v Planici, nagovorila študente Fakultete za matematiko in fiziko ter Fakultete za strojništvo v Ljubljani, se srečala z raziskovalci Univerze v Novi Gorici ter obiskala letalsko podjetje Pipistrel.

Vstopnice naglo pošle

Sunita Williams je bila v Sloveniji že večkrat, saj ima po materi slovenske korenine, po očetu pa indijske. Tu je bila v letih 2009, 2013 in 2016, na zasebnem obisku pa tudi lani jeseni. Astronavti Nasa so neke vrste ambasadorji ameriške in vesoljske znanosti. Zanimanje za nedavno upokojeno astronautko, ki je bila predlani v središču pozornosti svetovne javnosti zaradi zapletov z vrnitvijo na Zemljo z Mednarodne vesoljske postaje, je v Sloveniji očitno veliko, saj je denimo na Fakulteti za matematiko in fiziko mahoma pošlo 400 brezplačnih vstopnic za njeno predavanje.

In le peščica zemljanov ima takšne izkušnje kot Sunita Lyn Williams, ki je v vesolje poletela trikrat, tam pa skupno preživela 608 dni ali eno leto in osem mesecev. Samo enajst ljudi je bilo doslej v vesolju dlje. Od tega je 62 ur in osem

minut preživela zunaj Mednarodne vesoljske postaje, kar jo po dolžini uvršča na četrto mesto in prvo med ženskami po skupni dolžini vesoljskih sprehodov. Njeni javni nastopi in pogovori bodo

Nastopi in pogovori bodo priložnost za informacije iz prve roke o vplivu bivanja v vesolju in breztežnosti na človeka ter o vesoljskih tehnologijah in poskusih, ki jih astronauti na Mednarodni vesoljski postaji vselej opravljajo.

tako priložnost za informacije iz prve roke o vplivu bivanja v vesolju in breztežnosti na človeka ter o vesoljskih tehnologijah in poskusih, ki jih astronauti na postaji vselej opravljajo.

V Planici o največjem problemu človeka v vesolju

In priložnosti bo kar nekaj. V torek bo v centru Noordung v Vitanju govorila o svojih izkušnjah v vesolju in imela tiskovno konferenco po pogovorih z zunanjo ministrico Tanjo Fajon. V sredo bo pred študenti omenjenih dveh fakultet govorila o vlogi znanosti pri razumevanju prihodnosti človeka pa o vlogi žensk v znanosti, pomenu mednarodnega sodelovanja ter o tem, kako spodbuditi mlade k poklicni poti raziskovanja in inovacij.

V četrtek bo Sunita Williams obiskala Laboratorij za gravitacijsko fiziologijo Inštituta Jožef Stefan (IJS) v Planici, ki v sodelovanju z Evropsko vesoljsko agencijo (ESA) preučuje vpliv mikrogravitacije na človeško telo. Ta dogodek organizira ministrstvo za gospodarstvo in bo omogočil razpravo z znanstveniki in predstavniki slovenskih podjetij, ki se ukvarjajo s področjem vesolja. Nekaj deset jih je. Laboratorij IJS je odprt od leta 2021, trenutno tam poteka raziskava o vadbenih strategijah za življenje v vesoljskih plovilih, s čimer bi lahko preprečili izgubo mišične in kostne mase ter spremembe v srčno-žilnem sistemu astronautov. To je njihov največji problem med potovanji po vesolju, navaja IJS na svoji spletni strani.

Ne, v vesolju ni obtičala

Sunita Williams pogosto reče, da se

rada vrača v Slovenijo, deželo prednikov svoje matere Bonnie Pandya, rojene Zalokar. Njena babica Marija Bohinec se je rodila v Lešah pri Trzliču, kjer ima Sunita Williams svojo spominsko sobo. Enkrat je v vesolje ponesla kranjsko klobaso, predsednik države Borut Pahor pa ji je leta 2013 podelil medaljo za zasluge za izjemen prispevek k promociji znanosti med mladimi.

V vesolje je dvakrat poletela z vesoljskimi taksiji space shuttle. Ta program je Nasa potem ukinila. Razvoja novih plovil, s katerimi astronauti letijo na Mednarodno vesoljsko postajo in bodo tudi na Luno (letos je prvič po več kot pol stoletja predviden polet okoli nje), se je lotila v sodelovanju z zasebnimi podjetji. Eno je Space X Elona Muska, drugo je Boeing. Slednji je razvil plovilo starliner, ki sta ga predlani preizkušala Williamsova in astronaut Butch Wilmore. Misija bi morala trajati približno osem dni, vendar so po prihodu na postajo ugotovili napako, zato sta tam ostala več kot devet mesecev, vrnila pa sta se s plovilom dragon podjetja Space X. Označevali so ju za astronauta, ki sta obtičala v vesolju, toda Williamsova je večkrat povedala, da se nikakor nista počutila tako, saj sta imela na voljo vse, kar astronaut v vesolju potrebuje, čas na postaji pa sta s pridom izkoristila za opravljanje znanstvenih raziskav. x

Evakuacija iz vesolja

Mednarodna vesoljska postaja, na kateri je Sunita Williams preživela dvajset mesecev, je stalno naseljena že več kot 25 let, pa se še nikoli ni zgodilo, da bi morali z nje zaradi zdravstvenih razlogov evakuirati kakšnega astronauta. Zdaj se bo to zgodilo prvič. Nasa je sporočila, da ima eden od astronautov resne zaplete. Ni povedala, kateri in kakšne, le da niso neposredno povezani z delom na postaji. Sporočila pa je, da se bo zato na Zemljo predčasno vrnila štiričlanska posadka, v kateri so ameriška in japonski astronaut ter ruski kozmonavt. Če bo vreme dovoljevalo, bodo postajo zapustili v sredo in na Zemljo prispeli v četrtek.

Sunita Williams med enim od prejšnjih obiskov Slovenije 📍 Matjaž Ruš